

ЗВО «Академія рекреаційних технологій і права»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

ЗВО «Академія рекреаційних
технологій і права»

_____ Людмила СТАСЮК

«19» лютого 2025 року

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування для вступу на навчання
для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю **A1 «Освітні науки»**

освітньо-професійна програма «Освітні, педагогічні технології»
для вступників на основі НРК 7 та НРК 6 зі спеціальними умовами вступу

Пояснювальна записка

Метою фахового випробування з педагогіки є комплексна перевірка засвоєння вступниками науково-теоретичних основ їх професійної кваліфікації, зокрема, знань і вмінь фундаментальних основ педагогіки з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору абітурієнтів на навчання за освітнім ступенем «магістр» спеціальності А1 «Освітні, педагогічні науки» в межах ліцензованого обсягу спеціальності.

До участі у вступному випробуванні допускаються особи, які завершили навчання та здобули диплом «бакалавра» або «спеціаліста» чи «магістра» за будь-яким напрямом підготовки.

Зміст програми іспиту з педагогіки охоплює такі базові змістові модулі: «Основи педагогіки», «Теорія і методика виховання», «Дидактика». При цьому враховано специфіку кожного з розділів педагогічної науки та міжпредметні зв'язки.

Відповідно мають бути сформовані й продемонстровані такі компетентності:

1) визначати і обґрунтовувати конкретні завдання навчально-виховного впливу на особистість, виходячи із загальної мети виховання у національній школі та базуючись на особистісно-соціальному підході;

2) володіти методами і формами організації освітнього процесу, педагогічної діагностики та педагогічного проектування;

3) визначати мету навчання і виховання з урахуванням вікового підходу, будувати освітній процес на основі глибокого і систематичного вивчення учнів, їх інтересів, запитів;

4) формувати і розвивати суб'єкт-суб'єктні виховальні відносини «учитель – учень» на рівні співпраці й співтворчості;

5) використовувати у освітньому процесі здобутки української педагогіки.

Вступне випробування проводиться у вигляді виконання письмових тестових завдань.

Тестові питання охоплюють основні поняття профілюючих дисциплін психолого-педагогічного циклу в системі підготовки майбутніх викладачів навчальних закладів (загальні основи педагогіки, школознавство, педагогічний менеджмент, загальна психологія, психологія особистості).

Усі тестові завдання сконструйовані у закритій формі (тобто мають запропоновані варіанти відповідей, з яких одна чи декілька є правильними). Кожне тестове завдання має таку структуру: запитально-інструктивна частина і відповіді.

Під час розв'язання тестового завдання абітурієнту варто уважно ознайомитися із запитально-інструктивною частиною, оскільки саме вона часто містить підказку одноелементного чи багатоелементного (множинного) вибору правильної відповіді.

Зарахування абітурієнтів відбувається на підставі результатів вступного випробування.

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Педагогіка як наука.

Предмет педагогіки, її категорії. Джерела розвитку педагогіки. Педагогіка як наука, її становлення та розвиток. Поняття «педагогіка». Основні етапи становлення: донауковий, концептуальний, системний. Стадії розвитку педагогіки: народна педагогіка, духовна педагогіка, світська педагогіка. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Функції педагогічної науки: теоретична (дослідження законів, закономірностей педагогічних явищ і процесів, обґрунтування змісту, принципів, методів і форм навчання і виховання), теоретично-прикладна (вивчення педагогічного досвіду і створення на його базі педагогічної теорії, експериментальне дослідження педагогічної діяльності, вироблення педагогічної технології). Структура педагогічної науки, її галузі. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Завдання педагогіки на сучасному етапі. Напрями, течії зарубіжної педагогіки. Методи досліджень у педагогіці. Окремі сторінки історії українського шкільництва. Із історії освіти рідного краю.

Тема 2. Теорія освіти і навчання (дидактика).

Освітній процес. Дидактика, її категорії та актуальні завдання. Зв'язок дидактики з іншими науками. Актуальні завдання дидактики. Система, складники, рівні та форми освіти в Україні. Управління українською системою освіти. Окремі питання європейського шкільництва.

Тема 3. Процес навчання як цілісна система.

Сутність навчання, його методологічна основа. Рушійні сили навчального процесу. Мотиви навчання. Функції та компоненти процесу навчання. Закономірності процесу навчання. Характеристика принципів навчання.

Тема 4. Методи та організаційні форми навчання.

Поняття про методи навчання, їх класифікація. Характеристика однієї групи методів. Поняття про форми організації навчання та історія їх розвитку. Вимоги до сучасного уроку в школі. Засоби навчання. Диференційоване навчання. Технології навчання.

Тема 5. Сутність процесу виховання.

Мета, завдання та зміст виховання, його закономірності і принципи. Фактори, які впливають на визначення мети виховання. Мета виховання у контексті державних документів про освіту і виховання. Поняття методу, прийому і засобу виховання. Класифікація методів. Основні напрями виховання. Завдання основних напрямів всебічного розвитку особистості. Завдання розумового, морального, естетичного, трудового, фізичного виховання. Характеристика напрямів виховання. Виховна робота з педагогічно занедбанними дітьми. Сутність, ознаки, функції, структура колективу. Методи згуртування учнівського колективу. Виховний вплив колективу. Учнівське самоврядування. Поняття мети виховання. Проблема мети виховання у працях видатних педагогів: М. Пирогова, Г. Ващенко, К. Ушинського, А. Макаренка, В. Сухомлинського. Зарубіжна педагогіка про мету виховання (неопозитивізму, прагматизму, екзистенціалізму, гуманістична).

Тема 6. Система освіти в Україні.

Поняття системи освіти, її залежність від соціально-політичних, економічних та культурних факторів. Принципи побудови системи освіти в

Україні. Структура системи освіти: дошкільна освіта, загальна середня освіта, позашкільна освіта, професійно-технічна освіта, вища освіта, післядипломна освіта, аспірантура, докторантура, самоосвіта. Нові типи навчальних закладів: ліцеї, гімназії, колегіуми, спеціалізовані школи, навчально-виховні комплекси, навчально-виховні об'єднання. Приватні школи. Авторські школи в Україні.

Тема 7. Управління освітою і школою.

Поняття про управління освітою. Принципи управління освітою: державотворення, науковості, демократизації, цілеспрямованості, компетентності, плановості, перспективності, гуманізації, ініціативи й активності, оптимізації, поєднання єдино початку, колегіальності й персональної відповідальності, об'єктивності оцінки виконання учасниками педагогічного процесу функціональних обов'язків за результатами конкретних справ. Структура управління освітою в Україні. Особливості та види внутрішкільного контролю. Форми внутрішкільного контролю: колективний, взаємоконтроль, самоконтроль, адміністративний плановий контроль, адміністративний, регулювальний (позакласний) контроль. Методи контролю: спостереження, перевірка документації, опитування, тестування, ретроспективний розбір. Зміст внутрішкільного контролю. Планування роботи школи та його види та значення.

Тема 8. Методична робота в школі.

Роль методичної роботи в підвищенні рівня професійної підготовки вчителя. Завдання методичної роботи в сучасній школі. Основні форми методичної роботи в школі: індивідуальні, колективні (відкриті уроки, взаємовідвідування уроків, предметні методичні об'єднання вчителів або предметні комісії, методичні кабінети, семінари-практикуми, педагогічні читання, науково-практичні конференції, діяльність шкіл передового досвіду, опорні школи, творчі звіти вчителів, експериментальні педагогічні майданчики. Вивчення і поширення передового педагогічного досвіду, впровадження досягнень педагогічної науки у практику. Сутність передового педагогічного досвіду та його особливості. Види передового педагогічного досвіду: новаторський, зразковий. Етапи вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду.

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ

При підготовці до написання вступних тестових завдань варто розглянути наступні теми:

Тема 1. Психологія як наука. Завдання, методи та основні напрямки досліджень у психології. Предмет і завдання сучасної психології. Психічні явища, їх класифікація. Основні етапи історії психології. Напрями, школи і концепції в психології. Диференціація психології на окремі наукові галузі. Місце психології в системі наук. Зв'язок психології з іншими науками. Методи досліджень у психології.

Тема 2. Біологічні основи психіки.

Поняття психіки та її функції. Мозок та психіка. Рефлекторний характер психічної діяльності. Функціональна асиметрія головного мозку. Поняття про першу та другу сигнальні системи. Становлення нижчих форм поведінки і психіки тварин. Розвиток психіки в тваринному світі: інстинкти, навички,

інтелектуальні форми поведінки. Розвиток психіки на рівні людини. Відмінність психіки людини від психіки тварин. Форми прояву психіки. Свідомість, її суспільно-історичний характер. Свідоме та несвідоме.

Тема 3. Загальна характеристика психічних процесів, станів і властивостей.

Чуттєві форми пізнання та їхня сутність. Поняття про відчуття. Класифікація і види відчуттів. Загальні властивості відчуттів. Основні закономірності відчуттів. Увага, види і властивості. Сприймання як активний процес побудови перцептивного образу. Загальні особливості сприймання. Ілюзії сприймання. Роль минулого досвіду у сприйманні. Класифікація та види сприймання. Спостереження і спостережливість. Індивідуальні особливості сприймання. Пам'ять, її процеси; мислення як аналітико-синтетична діяльність мозку; увага, її види, форми. Емоційно-вольова сфера: емоції та почуття. Види емоцій. Вищі почуття. Характеристика волі. Класифікація вольових якостей особистості.

Тема 4. Індивідуально-типологічні властивості людини.

Поняття про темперамент. Типи вищої нервової діяльності та темперамент. Проблема класифікації типів темпераменту. Психологічна характеристика типів темпераменту. Врахування темпераменту в навчально-виховній роботі. Поняття про характер. Риси характеру. Формування характеру. Поняття про здібності. Різновиди здібностей. Структура здібностей. Рівні розвитку здібностей: обдарованість, талант, геніальність. Формування і розвиток здібностей.

Тема 5. Психологія діяльності.

Психологічний аналіз потребнісно-мотиваційної сфери особистості. Специфіка людської діяльності. Структура діяльності. Характеристика видів діяльності. Поняття про умінні і навички, їх значення.

Тема 6. Психологія особистості.

Індивід, особистість та індивідуальність. Основні теорії розвитку особистості. Психологічні характеристики особистості. Структура особистості. Формування особистості. Спрямованість особистості. Поняття «Я-концепції». Психологічний захист особистості.

Тема 7. Психологія міжособистісних відносин.

Поняття про групи, типологія груп у психології, феномен групової взаємодії. Лідерство, стиль лідерства. Лідер і керівник. Поняття конфлікту, типологія конфліктів, їх структура та динаміка. Типи поведінки у конфліктних ситуаціях. Шляхи попередження та розв'язання конфліктів.

Орієнтовні зразки тестових завдань

1. Категорія «освіта» містить в собі такі складові частини:
 - а) здобуття знань, умінь, навичок, формування на цій основі світогляду; розвиток пізнавальних здібностей особистості;
 - б) тільки здобуття знань, умінь, навичок;
 - в) виключно розвиток пізнавальних здібностей особистості.
2. До якого принципу навчання відноситься визначення «розкриття причинно-наслідкових зав'язків явищ, процесів, подій; проникнення в суть явищ і

подій; показ могутності людських знань і науки та ознайомлення з методами науки, пізнання»:

- а) науковості;
- б) наочності;
- в) доступності

3. До практично-соціальних вимог до вчителя відносяться:

- а) вимога постійної самоосвіти, виконання норм поведінки;
- б) вимога постійної самоосвіти, загальнопедагогічні та загальнотрудові вимоги;
- в) самостійність і діловитість, наявність педагогічних здібностей, цільність характеру.

4. Особистістю людина стає тільки тоді, коли ...

- а) досягає вісімнадцятирічного віку;
- б) самостійно й свідомо керує своєю поведінкою;
- в) оволодіває певною професією

5. Знайдіть лише види мислення:

- а) мовлення, судження;
- б) наочно-дійове, образне, словесно-логічне;
- в) наочно-дійове, конкретне, наочно-образне;
- г) словесно-логічне, поняття, абстрагування.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Барановська Л. В. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. / Барановська Л. В. – Київ : НАУ, 2015. – 240 с.
2. Варій М. Й. Загальна психологія: навч. посіб. / Мирон Йосипович Варій. – [вид. 4-е, випр. і доп.]. – К.: Знання, 2014. –1047 с.
3. Вища освіта в Україні : навч. посіб. / В.Г.Кремень, С.М.Ніколаєнко, М.Ф.Степко та ін. / За ред. В.Г.Кременя, С.М.Ніколаєнка. – К. : Знання, 2005. – 327 с.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : Fundamentals of Higher School Pedagogy: Білінгвальний навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти / Вітвицька С.С., Андрійчук Н.М. – 2-ге вид. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2019. –312 с.
5. Глосарій. Національне агентство забезпечення якості вищої освіти (2019). Retrieved from: <https://naqa.gov.ua/wpcontent/uploads/2020/01/%D0%93%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B9.pdf>
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 3-е вид. виправ. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
7. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. Теоретичний курс / Т.В. Дуткевич. –К., 2016. –388 с.
8. Загальна психологія. Теорія та практикум. / Ільїна Н.М., Мисник С.О. –К.: Університетська книга, 2017. –352 с.

9. Закон України «Про вищу освіту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://testportal.gov.ua/normatyvni-dokumenty/>
10. Закон України «Про освіту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://testportal.gov.ua/normatyvni-dokumenty/>
11. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник/В. В.Каплінський. –Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 –224 с.
12. Концепція впровадження медіа освіти в Україні : [схвалена Президією Національної академії педагогічних наук України 21 квітня 2016 р.] URL :http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/
13. Концепція розвитку інклюзивної освіти. Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання: Наказ МОН № 912 від 01.10.10 р. URL :http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/
14. Концепція розвитку педагогічної освіти. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 р. № 776. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
15. Копець Л. В. Психологія особистості : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Людмила Володимирівна Копець. – К.: Києво-Могилянська академія, 2007. – 460 с.
16. Михайліченко М.В. Освітні технології: навчальний посібник / Михайліченко М.В., Рудик Я.М. –К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2016.–583 с.
17. Мітіна С.В. Психологія особистості: навч.-метод. посіб. / Мітіна С.В. – К.: Видавництво Ліра, 2020. –274 с.
18. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. –Режим доступу – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#n10>.
19. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / [З. Н. Курлянд, Р. І. Хмельюк, А. В. Семенова та ін.]. – 3-є вид., переробл., доповн. – К. : Знання, 2007. – 495 с.
20. Шапран О.І. Педагогіка вищої школи: навч.-метод. посіб. / Шапран О.І., Новак О.М. – Переяслав-Хмельницький, 2018. –280 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ ТЕСТІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ А1 «ОСВІТНІ НАУКИ» НА ОСВІТНІЙ РІВЕНЬ „МАГІСТР”

Абітурієнтам пропонується для виконання 50 тестів.

За кожен правильно виконаний тест нараховується 4 бали. За неправильну чи неповну відповідь бали не нараховуються (0 (нуль) балів). При виконанні всіх тестів абітурієнт набирає максимальну кількість балів – 200 (двісті) балів.

190-200 - Аргументовано і повно викладає програмний матеріал. У своїх відповідях спирається на дослідження науковців, користується прийомами порівняльного аналізу, узагальнення, наводить приклади, доведення. Свідомо, безпомилково, у повному обсязі викладає програмний матеріал письмово;

виділяє головні положення. Виявляє творчий підхід до розкриття сутності явищ. Уміло поєднує набуті знання, вміння, навички з практикою.

175-189 - Виявляє знання змісту курсу. Наводить приклади при розкритті програмного матеріалу. Відтворює основний програмний матеріал. Відсутній творчий підхід у вирішенні проблеми. Виявляє знання змісту курсу, але недостатньо повно розкриває

сутність явищ. Наводить приклади при відтворенні програмного матеріалу. Правильно використовує знання, вміння, навички лише в стандартних ситуаціях.

150-174- У цілому відтворює основний програмний матеріал. Має труднощі в аргументації, виділенні суттєвих сторін матеріалу, у наведенні прикладів.

125-149-У відповідях допускає помилки, зазнає труднощів у їх усуненні. Відповіді на запитання не повні. Зазнає труднощів у використанні на практиці отриманих знань, вмінь, навичок. У цілому програмний матеріал засвоєний частково.

124-100- Зазнає труднощі при розкритті змісту основних понять. Допускає значну кількість помилок у відтворенні програмного матеріалу. Слабо володіє основними поняттями, розкриває сутність явищ, понять на рівні відтворення. Не може поєднати набуті знання з практикою. Відповіді на запитання фрагментарні, не відображають сутіпроблеми.